

ISC_{CM}
International Science Citation Center

OxfordCert
Universal

نهمین همایش ملی تحقیقات میان رشته ای در مدیریت و علوم انسانی

۳۱ خرداد ۱۴۰۳ - تهران

تأثیر ادغام دانش بومی در برنامه درسی آموزش جغرافیا (فرصت ها و چالش ها)

زینب دادگر

کارشناسی پیوسته آموزش جغرافیا، دانشگاه فرهنگیان پردیس امیرکبیر البرز، ایران

zeinabdadgar83@gmail.com

چکیده

1

این مقاله به بررسی ادغام و تأثیر دانش بومی در آموزش جغرافیا می‌پردازد، با تمرکز بر فرصت‌ها و چالش‌هایی که به ادغام این دانش در آموزش جغرافیا به وجود می‌آیند. با گنجاندن دانش محلی در برنامه درسی جغرافیا، دانش آموزان می‌توانند درک عمیق‌تری از محیط اطراف خود داشته باشند و ارتباط خود را با جامعه تقویت کنند. با این حال، چالش‌هایی در ادغام این دانش در برنامه درسی وجود دارد، مانند کمبود منابع و اهمیت رویکردهای حساس فرهنگی. این مطالعه بررسی می‌کند که چگونه معلمان می‌توانند به طور موثر دانش بومی را در آموزش جغرافیا تلفیق کنند و از مزایای بالقوه‌ای که از این ادغام حاصل می‌شود، استفاده کنند. با پرداختن به این چالش‌ها، معلمان می‌توانند محیط یادگیری فراگیرتر و جذاب‌تری را برای دانش آموزان خود ایجاد کنند.

واژگان کلیدی: آموزش جغرافیا، دانش بومی، روش تدریس، معلمان، برنامه درسی.

ISC^{CM}
International Science Citation Center

OxfordCert
Universal

نهمین همایش ملی تحقیقات میان رشته ای در مدیریت و علوم انسانی

۳۱ خرداد ۱۴۰۳ - تهران

مقدمه

با پیشرفت علوم و فناوری این باور ایجاد شد که دیگر نیازی به تجربیات و علوم نسل های گذشته نیست اما تغییرات ناشی از پیشرفت علوم و جهانی شدن و بحران های منابع طبیعی و آسیب های آن نشان داد که دانش بومی بسیار کاربردی و راهگشا است و در مواردی از دانش بومی برای حل این مشکلات استفاده شد زیرا بومی ها دیدگاهی جامع نگر دارند و این دیدگاه بر کل نظامی که در آن حاکم است اثر گذار است. از طرفی این دانش حاصل آزمون و خطا های چند هزار ساله یک جامعه با محیط است و نسل به نسل منتقل میشود، جغرافیا موضوعی است که فرصتی منحصر به فرد برای ادغام دانش بومی در برنامه درسی ارائه می دهد. جغرافیا با تمرکز بر درک رابطه بین افراد، مکان ها و محیط، بستری را برای ترکیب روش های سنتی شناخت و درک دنیای اطراف فراهم می کند. این مقاله به بررسی ادغام و تأثیر دانش بومی در آموزش جغرافیا می پردازد و فرصت ها و چالش هایی را که با ترکیب این دیدگاه های متنوع در کلاس به وجود می آیند برجسته می کند. با پرداختن به این مسائل، مربیان می توانند رویکردی فراگیرتر و جامع تر برای آموزش جغرافیا ایجاد کنند که تنوع فرهنگی جهان ما را بهتر منعکس کند.

2

در نتیجه برای دانش آموزان ضروری است که درک عمیقی از فرهنگ ها و دیدگاه های مختلف داشته باشند یکی از راه های دستیابی به این هدف گنجاندن دانش بومی در آموزش جغرافیا است که نه تنها برنامه درسی را غنی تر میکند بلکه فراگیری را در کلاس درس ارتقا میدهد.

روش تحقیق

در این پژوهش از روش تحقیق توصیفی-تحلیلی استفاده شده است. ابتدا با بهره گیری از منابع کتابخانه ای و پژوهش های مرتبط، مفاهیم و تاریخچه دانش بومی در آموزش جغرافیا مورد بررسی قرار گرفت. سپس، ادغام و تأثیر این دانش بومی بر آموزش جغرافیا و برنامه درسی به صورت دقیق در مقاله توصیف شد. با تجزیه و تحلیل داده ها و مطالب موجود، تأثیر این درک و ادغام دانش بومی در آموزش جغرافیا بررسی شده و نتایج و پیامدهای آن تحلیل شده است. در این پژوهش از منابع کتابخانه ای و مطالب ادبی و علمی موجود استفاده شده است و تأثیر دانش بومی مورد بررسی قرار گرفته است و فرصت ها و چالش های ادغام این دانش با برنامه درسی جغرافیا بررسی شده است.

یافته ها

دانش بومی به دانش باورها و اعمالی اطلاق میشود که متعلق به یک فرهنگ یا جامعه خاص سنتی است که توسط مردم بومی در طول نسل ها توسعه یافته و منتقل شده است.

ISC^{CM}
International Science Citation Center

OxfordCert
Universal

نهمین همایش ملی تحقیقات میان رشته ای در مدیریت و علوم انسانی

۳۱ خرداد ۱۴۰۳ - تهران

اگر آن را با دانش علمی مقایسه کنیم متوجه میشویم که از نظر حجم بسیار گسترده تر از دانش علمی است و دانش بومی در حافظه افراد به صورت ادغام شده با فعالیت های آنان به شکل داستان و آواز ها و ضرب المثل ها ارزش های فرهنگی عقاید مراسم و عبادت ها حفظ میشود اما برعکس متخصصین علوم مختلف در دانشگاه ها بیشتر افراد در مورد دانش بومی خود اطلاعات سطحی دارند.

این سیستم ثابت نیست بلکه سازگار و پویا است و در طول زمان براساس شرایط محیطی تغییر میکند و این دانش عمیقا در سرزمین و مناطق جغرافیایی خاص که مردمان بومی در آن زندگی میکنند ریشه دارد.

حال برای انتقال این دانش و بهره گیری از آن باید چه کرد؟ مسلم است که باید از پایه به نسل های آینده این دانش را آموخت و نهاد آموزش و پرورش تاثیرگذارترین نهاد در این امر مهم است، یکی از مهم ترین دروس که میتوان این هدف را در برنامه درسی آن گنجانده جغرافیا است.

در اینجا به چند مورد از تاثیر گذاری های این دانش در آموزش جغرافیا اشاره میشود:

درك كل نگر از محیط: گنجانده دانش بومی در آموزش جغرافیا به دانش آموز این اجازه را میدهد تا درک جامع تری از محیط پیرامون خود داشته باشد این دانش اغلب بر پیوستگی موجودات زنده و اهمیت حفظ تعادل بین انسان و طبیعت تاکید دارد، با آموزش دیدگاه های بومی در زمین، آب و منابع طبیعی میتوان به دانش آموزان درک عمیق تری از پیچیدگی ها و وابستگی های متقابل اکوسیستم داد.

ارتباط فرهنگی و فراگیری: گنجانده دانش بومی در آموزش جغرافیا برای ایجاد یک برنامه درسی که از نظر فرهنگی مرتبط و فراگیر باشد، حیاتی است. دانش آموزان بومی میتوانند عناصری از فرهنگ خود را که در برنامه درسی منعکس شده است ببینند، که حس تعلق و مشارکت آنان را افزایش میدهد. و از طرفی دانش آموزان غیر بومی از یادگیری فرهنگ ها و دیدگاه های مختلف سود میبرند و احترام به فرهنگ ها و درک تفاوت آنان را یاد میگیرند.

شیوه های پایدار و اخلاقی: دانش بومی اغلب بر شیوه های پایدار و اخلاقی در رابطه با محیط زیست تأکید دارد. با یادگیری از دیدگاه های بومی، دانش آموزان میتوانند حس مراقبت از محیط زیست و اهمیت حفظ منابع طبیعی برای نسل های آینده را توسعه بدهند. دانش بومی همچنین دانش آموزان را تشویق می کند که عواقب اقدامات خود را بر محیط زیست در نظر بگیرند و شیوه های پایدارتری را اتخاذ کنند.

ارتباط با دانش آموزان:

به کار گیری دانش بومی در آموزش جغرافیا باعث ایجاد روابط قوی و حمایتی بین دانش آموزان و معلمان میشود. با به کار گیری دانش بومی در شیوه تدریس جغرافیا میتوان با دانش آموزانی که از زمینه های مختلف فرهنگی در کلاس هستند ارتباط برقرار کرد، و این ارتباط باعث تقویت حس اعتماد، احترام و احساس تعلق میشود که بسیار در آموزش و یادگیری موثر است. و معلمان جغرافیایی که از این دانش در تدریس بهره میبرند کلاسی با تنوع بسیار بالا ایجاد میکنند و تعامل معنادار تری با دانش آموزان خویش دارند.

احترام به تنوع:

ISC^{CM}
International Science Citation CenterOxfordCert
Universal

نهمین همایش ملی تحقیقات میان رشته ای در مدیریت و علوم انسانی

۳۱ خرداد ۱۴۰۳ - تهران

ادغام این دانش در آموزش جغرافیا این را مشخص میکند که راه های متعددی برای درک و تفسیر جهان وجود دارد و همه سیستم های دانش دارای ارزش هستند و در اینجا با پذیرش دیدگاه های متنوع دانش آموزان میتوانند درک گسترده و فراگیر تر از جغرافیا کسب کنند.

حال این سوال مطرح میشود که چگونه این دانش را در برنامه درسی جغرافیا ادغام کنیم، چند راه حل پیشنهاد میشود :

سفر های میدانی و یادگیری تجربی : فرصت یادگیری تجربی یک راه عالی برای ادغام این دانش در آموزش جغرافیا است. با بازدید از جوامع بومی محلی، دانش آموزان میتوانند به طور مستقیم با اعضا جامعه در ارتباط باشند و از آن ها در مورد شیوه های سنتی، تکنیک های مدیریت زمین، و ارتباط با محیط زیست را یاد بگیرند. و این تجربه مستقیم درک دانتنش آموزان را از این دانش افزایش میدهد.

داستان های بومی و سنت های شفاهی : این ها ابزاری قدرتمند در آموزش جغرافیا هستند. این روایات اغلب دارای اطلاعات ارزشمند جغرافیایی مانند مکان ها، تاریخ سرزمین و روابط بین ویژگی های مختلف جغرافیایی است. و گنجاندن این داستان ها در برنامه درسی به دانش آموز کمک میکند تا درک عمیق تری از سرزمین و اهمیت آن داشته باشد.

4

دانش بوم شناختی سنتی : این دانش زیر مجموعه ای از دانش بومی است و بر روابط بین انسان و محیط زیست متمرکز است. و شامل اقدامات مربوط به شکار، ماهیگیری، کشاورزی و مدیریت منابع است. و ادغام این دانش در برنامه درسی جغرافیا به دانش آموزان اجازه میدهد تا در مورد شیوه های پایدار و دیدگاه های بومی در مورد استفاده از زمین بیاموزند.

نقش فناوری : فناوری میتواند نقش مهمی در ادغام دانش بومی در آموزش جغرافیا داشته باشد. پلتفرم های آنلاین، اپلیکیشن های آموزشی و سفرهای میدانی مجازی می توانند فرصتهایی را برای دانش آموزان فراهم کنند تا فرهنگ های بومی و ارتباط آن ها با محیط را کشف کنند و یاد بگیرند. میتوان از فناوری برای تسهیل ارتباط بین جوامع بومی و کلاس های درس استفاده کرد و به دانش آموزان این امکان را میدهد که با کسانی که در این دانش متخصص هستند ارتباط بگیرند.

ارتباط با دانش آموزان : به کار گیری دانش بومی در آموزش جغرافیا باعث ایجاد روابط قوی و حمایتی بین دانش آموزان و معلمان میشود. با به کار گیری دانش بومی در شیوه تدریس جغرافیا میتوان با دانش آموزانی که از زمینه های مختلف فرهنگی در کلاس هستند ارتباط برقرار کرد، و این ارتباط باعث تقویت حس اعتماد، احترام و احساس تعلق میشود که بسیار در آموزش و یادگیری موثر است. و معلمان جغرافیایی که از این دانش در تدریس بهره میبرند کلاسی با تنوع بسیار بالا ایجاد میکنند و تعامل معنادار تری با دانش آموزان خویش دارند.

احترام به تنوع : ادغام این دانش در آموزش جغرافیا این را مشخص میکند که راه های متعددی برای درک و تفسیر جهان وجود دارد و همه سیستم های دانش دارای ارزش هستند و در اینجا با پذیرش دیدگاه های متنوع دانش آموزان میتوانند درک گسترده و فراگیر تر از جغرافیا کسب کنند.

چالش ها :

ISC^{CM}
International Science Citation CenterOxfordCert
Universal

نهمین همایش ملی تحقیقات میان رشته ای در مدیریت و علوم انسانی

۳۱ خرداد ۱۴۰۳ - تهران

در حالی که ادغام این دانش در آموزش جغرافیا مزایای بی شماری دارد، چالش هایی را نیز به همراه دارد:

کمبود منابع: دسترسی به منابع دانش بومی و معتبر و مناسب محدود است. و ممکن است معلمان نیاز به صرف زمان و تلاش برای یافتن منابع قابل اعتماد و ایجاد روابط با جوامع بومی داشته باشند.

حساسیت فرهنگی: احترام فرهنگی در این رویکرد بسیار مهم است و معلمان باید از پتانسیل تخصیص فرهنگی آگاه باشند و در گفتگوی مستمر با جوامع بومی برای اطمینان از استفاده مناسب از دانش شرکت کنند. هنگام گنجاندن دانش بومی در برنامه درسی، بسیار مهم است که با حساسیت و احترام فرهنگی به آن نزدیک شویم. دانش بومی عمیقاً ریشه در سنت های فرهنگی دارد و باید به گونه ای ارائه شود که فرهنگ های بومی را ارج نهاده و به آنها احترام بگذارد. مهم است که با جوامع محلی و بزرگان مشورت کنید تا اطمینان حاصل شود که دانش به درستی و با اجازه به اشتراک گذاشته می شود

آموزش معلمان: ممکن است معلم به آموزش و توسعه حرفه ای بیشتری نیاز داشته باشند تا بتوانند دانش بومی را به شیوه موثر در تدریس خود ورا کنند، و این آموزش باید بر درک دیدگاه های بومی و شایستگی فرهنگی متمرکز باشد.

محدودیت برنامه درسی: چارچوب های برنامه درسی موجود و ارزیابی های استاندارد ممکن است همیشه با ادغام دانش بومی هماهنگ نباشد، و ممکن است معلمان نیاز به یافتن راه های خلاقانه برای گنجاندن دیدگاه خفای بومی در محدودیت های برنامه درسی داشته باشند.

پرهیز از تصاحب فرهنگی: تصاحب فرهنگی زمانی اتفاق می افتد که عناصر یک فرهنگ بدون درک یا احترام مناسب گرفته شوند. هنگام ادغام دانش بومی در برنامه درسی، مهم است که از اعمال یا دانش بومی خودداری شود. جوامع بومی باید به طور فعال در این فرآیند مشارکت داشته باشند و در مورد نحوه به اشتراک گذاری دانش خود حرف آخر را بزنند.

نتیجه گیری

اهمیت دانش بومی در جغرافیا قابل انکار نیست ادغام دانش بومی در آموزش جغرافیا فرصت بسیار خوبی را برای ایجاد یک محیط یادگیری فراگیر تر از نظر فرهنگی ارائه میدهد و ما میتوانیم شیوه های تفکر غالب را به چالش بکشیم و آینده ای عادلانه تر و فراگیر تر ترویج کنیم ادغام این دانش در آموزش جغرافیا تاثیر عمیقی بر تجربیات یادگیری دانش آموزان دارد و معلمان میتوانند یک محیط کلاسی ایجاد کنند که به تنوع ارزش میدهد، ارتباطات معنی دار را تقویت میکند و درک عمیق تری از جغرافیا را ارائه میدهد. و از طریق این نوع آموزش دانش آموزان میتوانند درک جامع تری از جغرافیا ایجاد بکنند، از فرهنگ ها قدردانی کرده و روش های شناخت متفاوت را به دست میاورند که انجام اینکار مستلزم توسعه حرفه ای مستمر و استفاده درست از فناوری است اما باید این را در نظر داشته باشند که نزدیک شدن به دانش بومی باید همراه با احترام و حساسیت فرهنگی باشد.

منابع

ISC_{CM}
International Science Citation Center

OxfordCert
UNIVERSAL

نهمین همایش ملی تحقیقات میان رشته ای در مدیریت و علوم انسانی
۳۱ خرداد ۱۴۰۳ - تهران

Barnhardt, N. R. (2014). Creating a place for indigenous knowledge in education: The Alaska native knowledge network. In *Place-based education in the global age* (pp. 137-158): Routledge.

Elkington, K. 'A'ole Pau Ka 'Ike I Ka Hālau Ho'okahi (Knowledge Is Not Restricted To One School Of Thought): Reflecting on the Significance of Indigenous Knowledge in Geography. In.

Herman, R. (2008). Reflections on the importance of indigenous geography. *American Indian Culture and Research Journal*, 32(3).

Jacob, M. M., Sabzalian, L., Jansen, J., Tobin, T. J., Vincent, C. G., & LaChance, K. M. (2018). The gift of education: How Indigenous knowledges can transform the future of public education. *International journal of multicultural education*, 20(1), 157-185.

Kagoda, A. M. (2009). Integrating appropriate indigenous knowledge in the geography lessons in secondary schools of Uganda. *Current Research journal of Social sciences*, 1(3), 117-122.

Risiro, J. (2020). Integrating indigenous knowledge into the teaching of weather and climate in the geography curriculum in secondary schools: the case of Manicaland in Zimbabwe.

Tanyanyiwa, V. I. (2019). Indigenous knowledge systems and the teaching of climate change in Zimbabwean Secondary Schools. *SAGE Open*, 9(4), 2158244019885149.